

Karol Borchólski

**PRZESTĘPCZOŚĆ KIBICÓW PIŁKARSKICH
NA TLE ART. 59–61 USTAWY Z DNIA 20 MARCA 2009 R.
O BEZPIECZEŃSTWIE IMPREZ MASOWYCH**

W dniu 1 sierpnia 2009 r. weszły w życie przepisy ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych z dnia 20 marca 2009 r. Zastąpiły one ustawę z dnia 22 sierpnia 1997 r. Dawne uregulowania miały na celu podwyższenie bezpieczeństwa na imprezach masowych. Przepisy te wymagały jednak nowelizacji. Na konieczność tych zmian zwrócili uwagę organizatorzy imprez, policja, media oraz społeczeństwo. Ponadto zauważono, że regulacje ustawy wymagają nie tylko rozszerzenia, ale także wzmocnienia już istniejących instytucji prawnych.¹ Jak wskazano w uzasadnieniu ustawy z dnia 1 sierpnia 2009 r., nowe regulacje prawne umożliwiają zapobieganie i zwalczanie przejawów przemocy i chuligaństwa kibiców sportowych.² Nie ulega zatem wątpliwości, że wprowadzenie powyższych uregulowań ma przede wszystkim na celu zwalczanie przestępczości wśród kibiców piłkarskich. Pomimo że ustawa dotyczy imprez masowych i nie ogranicza się jedynie do meczów piłki nożnej, to jednak jej przepisy karne są odzwierciedleniem charakterystycznych zachowań polskich pseudokibiców. Również w licznych przepisach ustawy odnosi się ona do tej dyscypliny sportu poprzez używanie takich sformułowań jak stadion, mecz piłki nożnej itp. Raport Komendy Głównej Policji o bezpieczeństwie imprez masowych w 2008 roku stwierdza, że do najpoważniejszych zdarzeń nadal dochodzi w związku z rozgrywkami piłki nożnej niezależnie od klasy rozgrywek. W 2008 roku w związku z masowymi imprezami sportowymi doszło do 228 ekscesów chuligańskich, czyli o 10 więcej niż w roku 2007. Zmalała jednak liczba zbiorowych naruszeń prawa z 76 w roku 2007 do 55 w roku 2008. Zmniejszyła się również liczba osób, które odniosły obrażenia w związku z masowymi imprezami sportowymi

---

¹ Uzasadnienie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych (druk sejmowy nr 723).

² Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych (druk sejmowy 638).

z 93 w 2007 roku do 49 w 2008.³ Poniżej zostaną omówione przestępstwa ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, jednak z wyłączeniem art. 58, który wprowadza odpowiedzialność za zorganizowanie imprezy bez wymaganego zezwolenia, niezgodnie z warunkami określonymi w zezwoleniu albo wbrew wydanemu zakazowi. Przepis ten nie posiada znamion charakterystycznych dla przestępczości wśród kibiców piłkarskich, wobec czego jego omawianie w niniejszym opracowaniu jest bezprzedmiotowe.

Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych wpisuje się w katalog aktów normatywnych, które posiadają odrębne przepisy karne, znajdujące się poza kodeksem karnym. Powodem takiego uregulowania może być pewna odmienność zachowań sprawców przewidzianych w tych przepisach, które różnią się od przestępstw i wykroczeń znanych z kodeksu karnego czy kodeksu wykroczeń, a które popełniane są w związku z organizacją imprezy masowej. Należy wspomnieć, że oprócz powyższych uregulowań ostatnie nowelizacje kodeksu karnego wprowadziły przepisy, które również mają na celu zwalczanie przestępczości wśród kibiców piłkarskich. Tym samym widoczny jest znaczny wpływ tego rodzaju przestępczości na polskie ustawodawstwo, które przez dłuższy czas nie zauważało przestępczych działań kibiców. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na tendencję, w myśl której – w miarę zbliżania się organizowanych w Polsce i na Ukrainie Mistrzostw Europy w 2012 roku – w polskim ustawodawstwie pojawia się coraz więcej uregulowań mających na celu zwalczanie przestępczości wśród kibiców piłkarskich. Ich efektywność można będzie zauważyć i ocenić w ciągu najbliższych lat, natomiast punktem kulminacyjnym będzie organizacja mistrzostw. Ponadto nie można pominąć bardzo ważnej roli, jaką, oprócz ustawodawstwa, odgrywają dobrze zorganizowane i przeszkolone organy, do których zadań należy zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Bez sprawnego współdziałania władz samorządowych, związku piłkarskiego, policji, straży granicznej i innych służb mundurowych nie będzie możliwe sprawne i bezpieczne przeprowadzenie tak dużej imprezy, jaką są mistrzostwa Europy w piłce nożnej.

Pseudokibice wypracowali pewne charakterystyczne metody postępowania, które mają wpływ na popełniane przez nich przestępstwa. Chuligani kierują się określonymi zasadami, wśród których jest m.in. tzw. kodeks chuligana. Cecha ta zbliża pseudokibiców do postrzegania ich jako zorganizowane grupy przestępcze, dla których charakterystyczne są określone reguły postępowania. Pseudokibice posiadają również swoje sojusze, tzw. zgody, oraz kosy – jak określają swoich wrogów. Niekiedy popełniane przez nich przestępstwa mają dodatkowe znamiona, czego najlepszym dowodem jest ustawka, czyli zorganizowana, zaplanowana bójka pseudokibiców posiadająca określone przez nich reguły,

³ Raport Komendy Głównej Policji „Bezpieczeństwo imprez masowych 2008”, s. 18.

m.in. ustalana jest liczba jej uczestników oraz miejsce jej odbywania (są to przeważnie – lasy, łąki, pola, parki).⁴ Sposób działania pseudokibiców na przestrzeni lat uległ modyfikacji, przez co zauważalna jest tendencja do doskonalenia i usprawniania przez nich swoich działań. Zachowania te można pochytywać jako odpowiedź na coraz lepszą organizację policji oraz podnoszenie wymogów bezpieczeństwa na stadionach. Jednocześnie należy stwierdzić, że zachowania pseudokibiców są na tyle odmienne od przestępstw określonych w kodeksie karnym, iż w niektórych wypadkach konieczne jest wprowadzanie nowych przepisów penalizujących ich zachowania. Dowodem tego jest ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych.

Przestępcze zachowania pseudokibiców mają miejsce zarówno na stadionie, jak i poza nim. Ustawa obejmuje swym zakresem przede wszystkim zasady postępowania konieczne do zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych⁵, przy czym często zawiera bezpośrednie odwołania do meczów piłki nożnej. W art. 3 pkt 1 definiuje imprezę masową jako imprezę masową artystyczno-rozrywkową, masową imprezę sportową, w tym mecz piłki nożnej, o których mowa w pkt 2-4, poza wyjątkami wskazanymi w ustawie w art. 3 pkt 1a-f. Wśród imprez, jakie podlegają wyłączeniu, są m.in. organizowane w teatrach, operach, operetkach, filharmoniach, kinach, muzeach, bibliotekach, w szkołach i placówkach oświatowych przez zarządzających tymi szkołami i placówkami, organizowanych w ramach współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży. Ponadto ustawa definiuje masową imprezę sportową jako imprezę masową mającą na celu współzawodnictwo sportowe lub popularyzowanie kultury fizycznej organizowaną na:

- a) stadionie lub w innym obiekcie niebędącym budynkiem, na którym liczba udostępionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynosi nie mniej niż 1000, a w przypadku hali sportowej lub innego budynku umożliwiającego przeprowadzenie imprezy masowej – nie mniej niż 300,
- b) terenie umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej, na którym liczba udostępionych przez organizatora miejsc dla osób wynosi nie mniej niż 1000.

Ustawa w sposób odrębny definiuje również mecz piłki nożnej jako masową imprezę sportową mającą na celu współzawodnictwo w dyscyplinie piłki nożnej, organizowaną na stadionie lub w innym obiekcie sportowym, na którym liczba udostępionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie

⁴ K. Borchólski, *Ustawka pseudokibiców jako szczególny rodzaj bójki*, Problemy Współczesnej Kryminalistyki, t. XIII, Warszawa 2009, s. 16.

⁵ Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych art. 1 pkt 1.

z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynosi nie mniej niż 1000.

Największym zagrożeniem dla bezpieczeństwa są przede wszystkim mecze drużyn, których kibice mają tzw. kosę, czyli darzą się wzajemną wrogością czy wręcz nienawiścią. Relacje te znalazły odzwierciedlenie w ustawie pod pojęciem imprezy masowej podwyższonego ryzyka. Artykuł 3 pkt 5 definiuje ją jako imprezę masową, w czasie której, zgodnie z informacją o przewidywanych zagrożeniach lub z dotychczasowymi doświadczeniami dotyczącymi zachowania osób uczestniczących, istnieje obawa wystąpienia aktów przemocy i agresji. Pojęcie to przede wszystkim jest związane z piłką nożną, ponieważ to ta dyscyplina sportu posiada najbardziej rozwinięte struktury kibiców, jak również w związku z meczami futbolu używano wcześniej pojęcia „mecz podwyższonego ryzyka”. Jest to kolejny przykład na to, jaki wpływ ta dyscyplina sportu oraz przestępczość chuliganów z nią związana miały na uregulowania ustawowe. Projekt ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych wskazywał, że nakłada ona na organizatorów masowej imprezy sportowej o podwyższonym ryzyku, organizowanej w obiektach zamkniętych, obowiązek zapewnienia identyfikacji osób biorących udział w masowej imprezie sportowej. Jak zauważano, anonimowość sprawców przestępstw i wykroczeń stadionowych jest ich największą bronią. Głównym celem wprowadzenia pełnej identyfikacji kibiców było, aby odpowiednio zweryfikowane osoby otrzymały pozwolenie na wstęp do obiektów sportowych. Działania takie mają na celu ograniczenie do minimum ryzyka związanego z wstępem na takie imprezy, w tym w szczególności na mecze piłkarskie, osobom zagrażającym porządkowi publicznemu.⁶

Mając na uwadze dalsze rozważania należy wskazać na definicję z art. 3 pkt 14, która przewiduje, że przez pojęcie terenu umożliwiającego przeprowadzenie imprezy masowej należy rozumieć wydzielony, odpowiednio oznaczony teren na otwartej przestrzeni, spełniający warunki higieniczno-sanitarne odpowiadające wymaganiom przewidzianym prawem oraz posiadający infrastrukturę zapewniającą bezpieczne przeprowadzenie imprezy masowej, na którym do określenia liczby miejsc przyjmuje się przelicznik 0,5 m² na osobę. Natomiast art. 3 pkt 15 definiuje teren zamknięty jako teren zamknięty w rozumieniu przepisów prawa budowlanego lub teren będący w trwałym zarządzie jednostek organizacyjnych podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez: ministra obrony narodowej, ministra sprawiedliwości oraz ministrów właściwych: do spraw wewnętrznych, do spraw oświaty i wychowania, do spraw szkolnictwa wyższego oraz do spraw kultury fizycznej i sportu.

Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych w art. 54–68 zawiera przepisy karne, wśród których znajdują się zarówno wykroczenia (art. 54–57), jak i prze-

⁶ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych (druk sejmowy nr 638).

stępstwa (art. 58–61). W art. 59 ustawa wprowadza odpowiedzialność karną za wnoszenie lub posiadanie na imprezie masowej broni w rozumieniu ustawy z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji, wyrobów pirotechnicznych, materiałów pożarowo niebezpiecznych lub innych niebezpiecznych przedmiotów lub materiałów wybuchowych. Powyższe uregulowanie można uznać za „skierowane” bezpośrednio do kibiców piłki nożnej. Chodzi tu w szczególności o materiały pirotechniczne, które cieszą się dużą popularnością na meczach piłki nożnej, ponieważ są wykorzystywane przez grupy ultras do tworzenia oprawy, na którą składają się wszelkie działania artystyczne mające na celu podniesienie estetyki widowiska, w które są zaangażowani kibice. W oprawach wykorzystuje się flagi, sztuczne ognie, kartony, folie etc. Ponadto ekstraklasa przyznaje nagrodę dla kibiców klubów przygotowujących najbardziej widowiskowe oprawy.⁷ Należy stwierdzić, że choreografie tworzone przez kibiców miały bardzo efektowny charakter, natomiast używane w ich trakcie wyroby pirotechniczne sprawiały, że wzrastała ich widowiskowość. Jednocześnie jednak wyroby pirotechniczne mogą stanowić przedmiot niebezpieczny, który posłuży do atakowania innych osób obecnych na imprezie masowej lub spowodowania zagrożenia pożarowego. Ustawodawca zdecydował o uznaniu takiego zachowania za przestępstwo. Zakaz wnoszenia i posiadania materiałów pirotechnicznych wiąże się z kolejnym przestępstwem przewidzianym w art. 60 ust. 2 ustawy, który wprowadza odpowiedzialność za rzucenie przedmiotu podczas trwania imprezy masowej – przestępstwo to zostanie omówione w dalszej części. Zatem art. 59 przewidujący odpowiedzialność za wniesienie lub posiadanie na imprezie niebezpiecznego przedmiotu należy uznać za mający charakter zapobiegawczy i sankcjonujący zachowanie, które może być niebezpieczne. W tym miejscu należy przypomnieć, że art. 263 kodeksu karnego przewiduje m.in. odpowiedzialność karną za posiadanie broni bez wymaganego zezwolenia. Natomiast art. 59 ust. 1 ustawy zakazuje wnoszenia i posiadania broni na imprezie masowej. W przepisie tym, inaczej niż w art. 263 kk, nie ma dokonanego rozróżnienia, czy chodzi o broń, na którą posiada się zezwolenie, czy o każdą broń. Jeżeli ustawodawca bezpośrednio nie dokonał takiego rozróżnienia, należy uznać, że chodzi tu o każdy rodzaj broni, nawet tej, na którą posiada się stosowne zezwolenie. Zatem gdyby dana osoba dysponowała odpowiednim zezwoleniem na posiadanie broni, nie może jej wnieść i posiadać na imprezie masowej. Tym samym ustawodawca wprowadził obostrzenia, które dotyczą miejsc, gdzie odbywają się imprezy masowe, a które nie są przewidziane dla innych miejsc. Na uwagę zasługuje również fakt zrównania przez ustawodawcę niebezpieczności broni oraz środków pirotechnicznych, ponieważ zostały one wymienione w jednym katalogu i ich posiadanie oraz wnoszenie jest zagrożone taką sama

⁷ <http://www.tns-global.pl/kibice/slownik>.

sankcją karną – grzywny nie mniejszej niż 180 stawek dziennych, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Ponadto sąd może orzec przepadek powyższych przedmiotów, chociażby nie stanowiły własności sprawcy.

Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych, tak samo jak w przypadku broni, nie dokonuje rozróżnienia na wyroby pirotechniczne, na których, na mocy rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 29 lipca 2005 roku, nabywanie, przechowywanie lub używanie nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia, oraz na te, które wymagają takiego zezwolenia. Mając powyższe na uwadze, należy zatem stwierdzić, że wnoszenie lub posiadanie wszystkich rodzajów wyrobów pirotechnicznych jest zakazane. Ponadto należy również odnieść się do pojęcia „niebezpiecznego przedmiotu” z art. 59 ust. 1 ustawy. Jest ono tożsame z określeniem użytym w art. 159 kk, który przewiduje odpowiedzialność karną za udział w bójce lub pobiciu z użyciem broni palnej, noża lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu. Również art. 280 § 2 kk określa odpowiedzialność karną sprawcy rozboju, który posługuje się bronią palną, nożem lub innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem. Kodeks karny nie wprowadza definicji, „podobnie niebezpiecznego przedmiotu”, lecz pojęcie to zostało przede wszystkim określone przez orzecznictwo. Tytułem przykładu należy przytoczyć wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach, który orzekł, że szklana butelka po wódce nie stanowi niebezpiecznego przedmiotu, o jakim mowa w art. 280 § 2 kk czy art. 159 kk, nie mniej jednak takiego przymiotu nie ma już butelka rozbita, tzw. tulipan, której ostre i tnące fragmenty podobne są do noża.⁸ Tym samym należy stwierdzić, że szklane butelki są często wykorzystywane w bójkach pomiędzy chuliganami. Podsumowując kwestie dotyczące „niebezpiecznego przedmiotu”, należy zatem stwierdzić, że pojęcie to zostało (i jest przez cały czas) dookreślone przez judykaturę.

Kolejnym przestępstwem przewidzianym w ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych jest czyn z art. 60 ust. 1, wprowadzający odpowiedzialność karną osoby, która w czasie trwania imprezy masowej, w tym meczu piłki nożnej, wdziera się na teren, na którym rozgrywane są zawody sportowe, albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej miejsca takiego nie opuszcza. Jak wskazano w uzasadnieniu ustawy, zachowania w postaci nieuprawnionego wejścia na teren nie przeznaczony dla publiczności w czasie trwania imprezy masowej są szczególnie groźne w przypadku masowych imprez sportowych, natomiast częste są przypadki wtargnięcia kibiców na pole gry lub jego strefę.⁹ Przystępstwo z art. 60 ust. 1 ma charakter powszechny, zatem może być popełnione przez każdego, zarówno przez działanie – „wdziera się”, jak i zaniechanie „nie

⁸ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 lutego 2006 r., II AKa 15/06.

⁹ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych (druk sejmowy 638).

opuszcza”. Pierwsze ze znamion powyższego przestępstwa to dokonanie go w czasie trwania imprezy masowej. Pojęcie to zostało zdefiniowane przez ustawę w art. 3 pkt 6 i jest to okres od chwili udostępnienia obiektu lub terenu uczestnikom imprezy masowej do chwili opuszczenia przez nich tego obiektu lub terenu. Zgodnie z definicją Słownika języka polskiego udostępnić oznacza uczynić coś dostępnym, łatwiejszym w osiągnięciu, umożliwić łatwe korzystanie z czegoś.¹⁰

W przypadku meczu piłki nożnej o udostępnieniu obiektu można mówić w momencie, w którym kibice zaczynają być wpuszczani na stadion. Odbywa się to przeważnie kilka godzin przed rozpoczęciem spotkania. Zakończeniem imprezy masowej jest natomiast moment, w którym jej uczestnicy opuszczą stadion. Warto w tym miejscu przypomnieć, że mecz piłkarski co do zasady trwa 90 minut (dwa razy po 45 minut), w tym 15 minut przerwy. Tym samym czas pomiędzy początkiem a zakończeniem meczu nie będzie pokrywać się z czasem trwania imprezy masowej, która trwa przed rozpoczęciem meczu, jak i po jego zakończeniu. Ustawodawca nie utożsamia czasu trwania rozgrywek z czasem trwania imprezy, który ma szerszy zakres. Ponadto w przedmiotowym przepisie na uwagę zasługuje fakt podkreślenia przez ustawodawcę, że chodzi o masową imprezę sportową „w tym mecz piłki nożnej”. Powyższe określenia zostały zdefiniowane w art. 3 pkt 3 i 4 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, natomiast terminy te zostały przytoczone powyżej, zatem nie ma potrzeby ich powtarzania. Na uwagę zasługuje jednak fakt wyróżnienia przez ustawodawcę meczu piłki nożnej, co wskazuje na „szczególne traktowanie” tej dyscypliny sportu.

Do kolejnych znamion art. 60 ust. 1 należy „wdarcie się na teren, na którym rozgrywane są zawody sportowe”. Sformułowanie takie zostało również użyte w art. 193 kk, który przewiduje odpowiedzialność karną za wdarcie do cudzego domu, mieszkania, lokalu, pomieszczenia albo ogrodzonego terenu lub nieopuszczenie takiego miejsca wbrew żądaniu osoby uprawnionej. Pojęcia „wdziera się” oznacza wejście w dowolny sposób do cudzego miejsca chronionego przepisem art. 193 kk wbrew jawnej lub dorozumianej woli osoby, do której dane miejsce należy. Wdarcie się jest wejściem połączonym z pokonaniem przeszkody, lecz nie przeszkody o charakterze fizycznym, ale z przełamaniem woli osoby uprawnionej, która dla wdzierającego się stanowi barierę do pokonania. Zatem sposób naruszenia woli osoby uprawnionej może być różny i nie jest konieczne, aby sprawca użył w tym celu siły fizycznej, przemocy, groźby, może uciec się także do podstępu i pod fałszywym pozorem wejść do cudzego miejsca. Brak zgody właściciela lub uprawnionego użytkownika miejsca z art. 193 kk może być wyrażony słownie w sposób wyraźny lub w sposób dorozumiany,

¹⁰ H. Zgólkowa, *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny*, Wydawnictwo Kurpisz, Poznań 2001, t. 44, s. 28.

np. przez zamknięcie danego pomieszczenia na klucz lub ogrodzenie terenu płotem, co oznacza zakaz wstępu osobom nieuprawnionym.¹¹

Sformułowanie „teren, na którym rozgrywane są zawody sportowe” można interpretować w dwojaki sposób. Z jednej strony wdarcie się na teren, na którym rozgrywane są zawody sportowe, można rozumieć szeroko jako wejście na obiekt lub teren, na którym odbywa się impreza masowa i gdzie rozgrywane są zawody sportowe. Z drugiej strony pojęcie to można interpretować wąsko jako teren, obszar, na którym bezpośrednio toczą się rozgrywki sportowe, typu boisko, parkiet itp. Z przedstawionych powyżej poglądów na uznanie zasługuje druga koncepcja. Aby przybliżyć przedmiotowe pojęcie, konieczne jest odwołanie się zarówno do wcześniejszych sformułowań art. 60 ust. 1, jak i definicji określonych w art. 3 ustawy. Na początku art. 60 ust. 1 ustawodawca zakreślił ramy czasowe odpowiedzialności karnej za przedmiotowe przestępstwo do „czasu trwania imprezy masowej, w tym meczu piłki nożnej”. Jak jednak wskazałem powyżej, definicja czasu określona w ustawie związana jest również z miejscem przestępstwa. Pojęcie czasu dotyczy bowiem momentu udostępnienia obiektu lub terenu uczestnikom imprezy masowej. Przy czym przez obiekt lub teren należy rozumieć pojęcia zdefiniowane w art. 3 ust. 3 i 4 ustawy, czyli stadionu lub innego obiektu czy terenu umożliwiającego przeprowadzenie imprezy masowej. Zatem na początku art. 60 ust. 1 ustawodawca zakreślił zarówno czas, jak i miejsce popełnienia przedmiotowego czynu. Następnie wskazał, że zachowanie penalizowane w tym przepisie polega na „wdzieraniu się”. Czynność ta jest skierowana „na teren, na którym rozgrywane są zawody sportowe”. Należy podkreślić, że pojęcie to nie zostało zdefiniowane w art. 3 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Ponadto nie można przyjąć, że termin ten jest tożsamy z pojęciami zdefiniowanymi w art. 3 ustawy. Jego znaczenie nie pokrywa się z określeniem „masowej imprezy sportowej organizowanej na stadionie lub innym obiekcie niebędącym budynkiem” jak również z „terenem umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej” oraz „terenem zamkniętym”. Należy również wskazać, że utożsamianie terminu „teren, na którym rozgrywane są zawody sportowe” z pojęciem z art. 3 ust. 3 lub 4 ustawy będzie prowadziło do wniosku, że w art. 60 ust. 1 mamy do czynienia z błędem *idem per idem*. Można to sprowadzić do sformułowania: kto będąc obecnym na obiekcie lub terenie wdzierają się na obiekt lub teren... Jest oczywiste, że taką interpretację należy uznać za błędną. Jednocześnie należy wskazać, że przepisy karne ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych wprowadzają nowe typy przestępstw, których znamiona nie pokrywają się z czynami zabronionymi przewidzianymi w pozostałych ustawach. Racjonalność ustawodawcy wskazuje na to, aby nie powtarzał on tych samych uregulowań w różnych aktach prawnych. Należy zatem zwrócić

¹¹ J. Wojciechowska, *Komentarz do Kodeksu karnego. Część szczegółowa*, t. I, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2006, s. 764.

uwagę, że wdarcie się na ogrodzony teren jest już sankcjonowane przez wspomniany powyżej art. 193 kk. Ochrona z tego przepisu przysługuje osobie uprawnionej, tj. osobie, do której dane miejsce należy zgodnie z przysługującymi jej uprawnieniami, wynikającymi z określonych norm prawnych, w szczególności cywilnoprawnych, takich jak własność, użytkowanie, służebności, posiadanie, najem, dzierżawa, dożywocie.¹² Należy również podkreślić, że pojęcie „osoby” z art. 193 kk nie ogranicza się tylko do osoby fizycznej. W uchwale z dnia 13 marca 1990 roku Sąd Najwyższy stwierdził, że pokrzywdzonym przestępstwem może być także osoba prawna, instytucja państwowa lub społeczna, choćby nie miała osobowości prawnej.¹³ Pomimo że uchwała ta została wydana pod rządami kodeksu karnego z 1969 roku, jest ona aktualna w obecnym stanie prawnym. Zatem nie ma przeszkód, aby sprawca, który wdzierza się na stadion, ponosił odpowiedzialność z art. 193 kk.

Ponadto należy mieć na uwadze, że przestępstwa te zostały wprowadzone głównie w celu zwalczania przestępczości wśród kibiców piłkarskich. Jednym z charakterystycznych zachowań chuliganów jest wbieganie na murawę stadionu, na której jest rozgrywany mecz, co prowadzi do niebezpiecznych sytuacji zarówno dla piłkarzy, trenerów, jak i sędziów. Pseudokibice traktują murawę stadionu jako swoisty ring, na którym dochodzi do konfrontacji z chuliganami przeciwnego klubu lub z policją. Przykładem takiego zachowania są wydarzenia z 3 maja 2005 roku z Chorzowa, gdzie miejscowy Ruch podejmował ŁKS. Pomędzy kibicami obydwu klubów panuje wzajemna nienawiść. W czasie przerwy meczu pseudokibice Ruchu wbiegli na płytę boiska. Posiadali przedmioty w postaci metalowych prętów, rurek oraz pałek. Następnie toczyli „bitwę” z policją i chuliganami ŁKS-u. Zaprowadzanie porządku trwało dwie godziny. Powyższe zachowanie wypełnia znamiona czynu z art. 60 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, a ponadto art. 223 kk oraz 159 kk. Wobec powyższego należy stwierdzić, że uregulowania art. 60 ust. 1 mają na celu karanie osób dopuszczających się takich czynów, które po rządami wcześniejszych uregulowań nie były sankcjonowane. Trzeba również wskazać, że gdyby przyjąć pierwszą z prezentowanych powyżej koncepcji, w przedmiotowym przepisie konieczne byłoby użycie innego sformułowania, a mianowicie „...na teren lub obiekt, gdzie odbywa się impreza masowa”. Ustawodawca użył takiego sformułowania w ust. 2, co również wskazuje, że nie można go utożsamiać z tym użytym w ust. 1. Ponadto na kwalifikowanie wbiegnięcia na murawę jako przestępstwa zwrócili również uwagę uczestnicy konferencji dotyczącej podnoszenia kompetencji policji w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych

¹² J. Wojciechowska, *Komentarz do Kodeksu karnego. Część szczegółowa*, t. I, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2006. s. 761.

¹³ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 1990 r., sygn. V KZP 33/89.

- Euro 2012.¹⁴ Przepięstwo z art. 60 ust. 1 zagrożone jest grzywną nie mniejszą niż 180 stawek dziennych, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

Kolejne przestęstwo określone jest w art. 60 ust. 2. Przewiduje ono odpowiedzialność osoby, która w czasie trwania imprezy masowej rzuca przedmiot mogący stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia lub bezpieczeństwa osób przebywających na terenie lub obiekcie, gdzie odbywa się impreza masowa, albo w inny również niebezpieczny sposób zakłóca przebieg tej imprezy. Ma ono charakter powszechny, zatem może zostać popełnione przez każdego. Jak wskazano w uzasadnieniu projektu ustawy, odnotowywane są przypadki rzucania w kierunku sędziów lub innych osób funkcyjnych przedmiotów mogących stanowić zagrożenie. Powyższe zachowania prowadziły do przerwania meczów, zatem penalizacja tych czynów doprowadzi do egzekwowania przepisów ustawy oraz regulaminów imprez.¹⁵ Czas popełnienia przedmiotowego czynu jest identyczny jak w przypadku ust. 1, zatem uwagi przytoczone powyżej są aktualne w ust. 2. Miejszem popełnienia przestęstwa jest teren lub obiekt, gdzie odbywa się impreza masowa. Rzucenie oznacza spowodowanie szybkim ruchem chwilowego lotu czegoś w powietrzu lub spadanie w dół.¹⁶ Należy zwrócić uwagę na sformułowanie „przedmiot mogący stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia lub bezpieczeństwa osób”. Pojęcie to nie zostało zdefiniowane przez ustawę. Należy je traktować szerzej niż „niebezpieczny przedmiot” użyty w art. 159 oraz 280 § 2 kk. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Lublinie, pojęcie to oznacza przedmioty niebezpieczne ze względu na swoją konstrukcję lub właściwości, z wyraźnym pominięciem tych, które stają się niebezpieczne ze względu na sposób użycia.¹⁷ W art. 60 ust. 2 zostało użyte sformułowanie „mogący”, zatem należałoby zinterpretować je jako przedmiot, który w danej konkretnej sytuacji mógł stać się niebezpieczny, a nie taki, który byłby niebezpieczny ze swej istoty. Tym samym należy rozumieć, iż chodzi o przedmiot mogący stanowić potencjalne niebezpieczeństwo, stający się takim ze względu na sposób jego użycia. Zatem sformułowanie z art. 60 ust. 2 należy traktować szerzej niż to z kodeksu karnego. Należy również nadmienić, że określenie kodeksowe doczekało się licznych orzecznictwa, które wskazuje, jakie przedmioty należy uznać za niebezpieczne, a jakie nie. Po części była już o tym mowa powyżej. Należy wskazać, że zachowanie

¹⁴ P. Hlebowicz, *Podnoszenie kompetencji Policji w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych Euro 2012 (Szczytno 4-5 grudnia 2008 r.)*, Prokuratura i Prawo, 2009, nr 3, s. 169.

¹⁵ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych (druk sejmowy 638).

¹⁶ H. Zgólkowa, *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny*, Wydawnictwo Kurpisz, Poznań 2001, t. 37, s. 358.

¹⁷ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 18 lipca 2002 r., sygn. II Aka 157/02.

określone w przepisie ma polegać na rzuceniu przedmiotu. Chodzi tu nawet o niewielką rzecz, która może stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia osób przebywających na terenie lub obiekcie, gdzie odbywa się impreza masowa. Jednocześnie należy podkreślić, że przestępstwo to również należy do zachowań charakterystycznych dla pseudokibiców. Niejednokrotnie dochodziło na polskich stadionach do sytuacji, w której w stronę sędziego, piłkarza czy widza rzucono jakiś przedmiot. Najbardziej znanym przypadkiem jest wydarzenie z 1998 roku z Krakowa, kiedy pseudokibic Wisły Kraków o pseudonimie „Misiek” podczas meczu z AC Parma w pucharze UEFA rzucił we włoskiego zawodnika nożem. Jest to oczywiście skrajny przypadek, który pod rządami nowej ustawy nie powinien być możliwy do wykonania, ponieważ według nowych uregulowań nie będzie możliwe wniesienie na obiekt noża. Należy jednak wskazać, że istnieje szereg innych przedmiotów, które na stadionach są rzucane w osoby przebywające na jego terenie. Można wśród nich wymienić zapalniczki, monety, banany, kamienie, plastikowe butelki, race itp. W tym miejscu należy wskazać na wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 maja 2007 roku, który uznał, iż zapalona raca świetlna ze swej istoty nie ma takich cech, z którymi wiąże się sprowadzenie wskazanego bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia i zdrowia. Warunkiem przyjęcia kwalifikacji z art. 165 § 1 kk konieczne byłoby wykazanie bezpośredniości takiego niebezpieczeństwa.¹⁸ Wyrok ten został wydany przed wprowadzeniem nowych uregulowań ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Należy jednak wskazać, że pojęcie z art. 165 § 1 kk w postaci sprowadzenia niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia wielu osób nie jest tożsame ze sformułowaniem „...mogący stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia lub bezpieczeństwa osób przebywających na terenie lub w obiekcie...” użytym w art. 60 ust. 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Ponadto należy wskazać, że chuligani niektórych klubów „słyną” z tego, że na powitanie obrzucają kibiców gości kamieniami. Zatem powyższe uregulowanie bez wątpienia również należy uznać za motywowane zwalczaniem przestępczości wśród kibiców piłkarskich. Ustawodawca wskazał również, że zachowanie sprawcy oprócz rzucenia może polegać na innym równie niebezpiecznym sposobie zakłócenia imprezy. Jednocześnie powyższe pojęcie nie zostało zdefiniowane, zatem jego charakter oraz poziom niebezpieczeństwa należy oceniać w odniesieniu do konkretnej sytuacji i na tle zachowania polegającego na rzuceniu przedmiotu. Sankcją karną przewidzianą za popełnienie przedmiotowego przestępstwa jest grzywna nie mniejsza niż 120 stawek dziennych, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Taka sama sankcja została przewidziana za czyn z art. 60 ust. 3, który przewiduje odpowiedzialność za naruszenie nietykalności cielesnej członka służby porządkowej lub służby informacyjnej w czasie i miejscu trwania imprezy

¹⁸ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 maja 2007 r., sygn. II AKa 142/07.

masowej. Przepięstwo to ma charakter powszechny, zatem może być popełnione przez każdego. Zgodnie z art. 3 pkt 12 ustawy przez służbę informacyjną należy rozumieć osoby podlegające kierownikowi do spraw bezpieczeństwa, wyznaczone przez organizatora, w tym spikera zawodów sportowych. Natomiast służbą porządkową zgodnie z pkt 13 powyższego artykułu są osoby podlegające kierownikowi do spraw bezpieczeństwa, wyznaczone przez organizatora, legitymujące się ważną licencją pracownika ochrony fizycznej, o której mowa w art. 26 lub 27 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia. Przez pojęcie kierownik do spraw bezpieczeństwa należy rozumieć zdefiniowaną w art. 3 pkt 11 ustawy osobę wyznaczoną przez organizatora, reprezentującą go w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom imprezy masowej. Znamiona czasu i miejsca trwania imprezy masowej są identyczne jak w przypadku omawianych powyżej przestępstw. Przybliżenia natomiast wymaga pojęcie naruszenia nietykalności cielesnej, które jest również określone w art. 217 i 222 kk. Pierwszy z powyższych artykułów przewiduje odpowiedzialność za uderzenie lub naruszenie w inny sposób nietykalności cielesnej człowieka. Przewidzianą w tym przepisie sankcją jest grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Czyn ten jest ścigany z oskarżenia prywatnego. Natomiast art. 222 kk przewiduje odpowiedzialność za naruszenie nietykalności funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych. Sankcją za przedmiotowy czyn jest grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3. Czyn ten ścigany jest z oskarżenia publicznego. Pojęcie „inne naruszenie nietykalności cielesnej” obejmuje wszelkie możliwe rodzaje ingerencji sprawcy w nietykalność cielesną człowieka. Zachowanie to może przejawiać się w szarpaniu, popychaniu, ciągnięciu za włosy, kopaniu, uciskaniu, a także oddziaływaniu za pomocą innych przedmiotów czy substancji. Naruszenie nietykalności może również polegać na działaniu niesprawiającym żadnych dolegliwości fizycznych, ale nieakceptowanym przez pokrzywdzonego. Ponadto czyn nie musi powodować żadnych skutków fizycznych. Nie jest konieczne, aby doszło do pozostawienia nieznacznych lub krótkotrwałych śladów na ciele pokrzywdzonego.¹⁹ Naruszenie nietykalności cielesnej członka służby porządkowej lub służby informacyjnej jest czynem, który zagrożony jest karą grzywny nie mniejszą niż 120 stawek dziennych, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Sankcja przewidziana w przedmiotowym przepisie z jednej strony jest surowsza niż ta wymieniona w art. 217 kk, natomiast z drugiej łagodniejsza niż przewidziana w art. 222 kk. Przepięstwo z art. 60 ust. 3 jest czynem ściganym z oskarżenia publicznego Tym samym odpowiedzialność karna zbliżona jest do art. 222 kk, którego przedmiotem ochrony jest działalność

¹⁹ J. Wojciechowski, *Komentarz do Kodeksu karnego. Część szczegółowa*, t. I, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2006. str. 1199.

instytucji państwowej lub samorządu terytorialnego, której funkcjonariusz publiczny jest atakowany.²⁰

Ustęp czwarty przedmiotowego artykułu przewiduje odpowiedzialność sprawcy, który dopuszcza się czynów z ust. 1–3, jeżeli używa on elementu odzieży lub przedmiotu do zakrycia twarzy celem uniemożliwienia lub utrudnienia rozpoznania jego osoby. Przestępstwo to ma charakter powszechny. Sprawca czynu z ust. 4 musi zatem dopuścić się wdarcia na teren, na którym rozgrywane są zawody sportowe, albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej miejsca takiego nie opuścić, rzucić przedmiot mogący stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia lub bezpieczeństwa osób albo w inny niebezpieczny sposób zakłócić przebieg imprezy, naruszyć nietykalność cielesną członka służby porządkowej lub informacyjnej. Przedmiotowe przestępstwo jest próbą wyeliminowania anonimowości wśród sprawców. Używanie elementu odzieży lub przedmiotu do zakrycia twarzy jest typowym zachowaniem chuliganów, którzy wypracowali wiele sposobów na uniemożliwienie lub utrudnienie rozpoznania ich osoby. Jedną z najczęściej stosowanych jest zawiązywanie szalika na wysokości dolnej części twarzy. Jak wiadomo, szalik jest jednym z atrybutów każdego kibica, który udając się na mecz swojej drużyny, posiada przy sobie element ubioru w barwach klubowych. Są nimi najczęściej szaliki, czapki, koszulki, bluzy itp. Ponadto chuligani w celu utrudnienia identyfikacji zakładają kaptury i często dodatkowo zawiązują na twarz szalik, w wyniku czego rozpoznanie takiej osoby staje się niemożliwe. Wśród innych elementów odzieży można również wymienić kominiarki czy maski. Podsumowując, należy stwierdzić, że zakrycie twarzy uniemożliwia wykrycie sprawcy, a tym samym skuteczne jego ukaranie. Z uwagi na to, że ustęp czwarty wprowadza dodatkowe znamię, przewiduje wobec sprawcy surowszą odpowiedzialność karną w postaci grzywny nie mniejszej niż 240 stawek dziennych, kary ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Kolejnym przestępstwem jest czyn z art. 61 ustawy wprowadzający odpowiedzialność karną wobec spikera zawodów sportowych, który swoim zachowaniem prowokuje kibiców do działań zagrażających bezpieczeństwu w miejscu i czasie trwania masowej imprezy sportowej. Jest to przestępstwo o charakterze indywidualnym, ponieważ może zostać popełnione jedynie przez spikera zawodów sportowych. W uzasadnieniu projektu ustawy z dnia 20 marca 2009 roku podkreślono, że osoba spikera odgrywa bardzo dużą rolę w meczach piłki nożnej. Zwrócono uwagę, że odnotowywane są przypadki, gdzie osoby te, zamiast skoncentrować się na przekazywaniu informacji niezbędnych dla danego meczu, traktują mikrofon jako narzędzie do eskalacji napięcia i prowokowania publiczności. W związku z powyższym zaproponowano wprowadzenie odpowiedzialności

²⁰ O. Górniok, *Komentarz do Kodeksu karnego. Część szczegółowa*, t. II, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2006, s. 6.

karnej za tego typu zachowanie.²¹ Spiker co do zasady zajmuje się informowaniem o składach drużyn, wyniku, przerwie w meczu, zmianach w składach drużyn. Prowokacja (od łac. *provocatio*) oznacza podstępne działanie zmierzające do nakłonienia kogoś do popełnienia zgubnego dla niego czynu, prowokacyjnie oznacza zachowanie w sposób wyzywający, zaczepny.²²

Odpowiedzialność prowokatora przewiduje również kodeks karny. Zgodnie z artykułem 24 odpowiada jak za podżeganie, kto w celu skierowania przeciwko innej osobie postępowania karnego nakłania ją do popełnienia czynu zabronionego. Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 1 lipca 2004 roku wskazał, że błędnie używa się w języku potocznym określenia „prowokacja” odnośnie do działania podjętego bez takiego zamiaru polegającego na zachowaniu wyzywającym.²³ Należy również zwrócić uwagę, że w przedmiotowym artykule zostało użyte sformułowanie „kibiców”, które nie jest zdefiniowane przez ustawę. Zgodnie z definicją Małej encyklopedii sportu kibica można określić jako widza przyglądającego się rozgrywkom sportowym, bywalca stadionów i hal sportowych, sympatyka klubu, drużyny lub zawodnika. Ponadto kibic jest nosicielem specyficznego typu zachowań zwanych kibicowaniem, różniących się od zachowań uznawanych w sytuacjach pozasportowych i wprowadzających nowe formy wyrażania przeżyć i emocji sportowych.²⁴ Sankcją za przestępstwo z art. 61 ustawy jest grzywna albo kara ograniczenia wolności.

Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych w art. 62 wprowadza ponadto obostrzenie odpowiedzialności karnej wobec sprawcy czynów z art. 54–61, który w ciągu 2 lat od ostatniego ukarania lub skazania, popełnia ponownie podobne umyślne wykroczenie lub przestępstwo. Sąd może w takim wypadku wymierzyć karę do górnej granicy jej ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę. Postępowanie w sprawach o przestępstwa określone w art. 58–61 prowadzi się na podstawie przepisów o postępowaniu przyspieszonym określonym w kodeksie postępowania karnego. Tak wyraźne wskazanie trybu postępowania jest dowodem na szczególne traktowanie przestępstw przewidzianych w ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych. Jednocześnie należy przypomnieć, że reaktywowanie w polskiej procedurze karnej postępowania przyspieszonego jako jednego ze szczególnych trybów procesowych zostało zdeterminowane potrzebą radykalnego usprawnienia i zwiększenia tempa realizacji zadań

---

²¹ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych (druk sejmowy 638).

²² H. Zgólkowa, *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny*, Wydawnictwo Kurpisz, Poznań 2001, t. 33, s. 60.

²³ Wyrok SA w Krakowie z 1 lipca 2004 r., II AKa 128/04.

²⁴ L. Bednarowski, *Mała encyklopedia sportu*, Wydawnictwo Sport i Turystyka, Warszawa 1984, s. 268.

państwa w zakresie ścigania oraz karania sprawców przestępstw. Szybkość pociągania tych sprawców do odpowiedzialności karnej ma zasadnicze znaczenie zarówno dla efektywności prawnokarnej reakcji na zachowania przestępne, jak i dla społecznych ocen funkcjonowania państwowego aparatu wymiaru sprawiedliwości.²⁵

Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych w art. 66 przewiduje również, że wobec sprawców przestępstw, o których mowa w art. 59 i 60, sąd orzeka zakaz wstępu na imprezę masową. Jest to środek karny przewidziany w art. 41b kodeksu karnego. Pierwszy paragraf przedmiotowego artykułu przewiduje, że sąd może orzec, a w wypadkach wskazanych w ustawie orzeka, zakaz wstępu na imprezę masową, jeżeli przy popełnieniu przestępstwa zachowanie sprawcy wskazuje, że jego udział w imprezach masowych zagraża istotnym dobrom chronionym prawem. Zakaz wstępu na imprezę masową jest połączony z obowiązkiem osobistego stawiennictwa w jednostce organizacyjnej policji lub w miejscu określonym przez właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania osoby skazanej, komendanta powiatowego (rejonowego, miejskiego) policji, w czasie trwania imprezy masowej. Ponadto sąd orzekając zakaz wstępu na imprezę masową, określa rodzaje imprez masowych, w czasie trwania których ukarany jest obowiązany do osobistego stawiennictwa w jednostce policji, w tym nazwy dyscyplin sportowych, nazwy klubów sportowych oraz zakres terytorialny obowiązywania orzeczonego środka. Zakaz wstępu na imprezę masową dotyczy również meczu piłki nożnej rozgrywanego przez polską kadrę narodową i polski klub sportowy poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zakaz wstępu na imprezę masową orzeka się w latach, na okres od lat dwóch do sześciu. Należy wskazać, że czas stosowania tego środka karnego wyróżnia się na tle przyjętych dla pozostałych określonych w kodeksie karnym. Wobec innych środków został przyjęty okres od roku do lat dziesięciu albo od roku do lat piętnastu. Zakaz określony w ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych ma charakter obligatoryjny, zatem w przypadku popełnienia przez sprawcę przestępstwa z art. 59 lub 60 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych sąd oprócz skazania i wymierzenia kary przewidzianej w powyższych przepisach jest obowiązany orzec również środek karny.

Podsumowując powyższe rozważania na temat przestępstw wprowadzonych ustawą o bezpieczeństwie imprez masowych, należy stwierdzić, że niewątpliwie są one ściśle związane z zachowaniami chuliganów piłkarskich. W zasadzie są to przestępstwa, których znamiona zostały „ukształtowane i wypracowane” przez środowisko pseudokibiców. Penalizacja tych czynów przyczyni się do

---

²⁵ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 485).

znacznego ograniczenia zachowań zagrażających zdrowiu innych kibiców. Warunkiem poprawy bezpieczeństwa na polskich stadionach jest nie tylko wprowadzanie nowych przepisów karnych, ale przede wszystkim ich szybkie stosowanie. Najbliższe lata dadzą odpowiedź, czy cel ten uda się zrealizować.